

Bruxelles, 15.11.2017

SWD(2017) 701 final

DOCUMENT DE LUCRU AL SERVICIILOR COMISIEI

ROMÂNIA: Raport Tehnic

care însoțește documentul

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

privind progresele înregistrate în România în cadrul Mecanismului de cooperare și de verificare

1. INTRODUCERE

(...)

2. PROGRESELE ÎNREGISTRATE ÎN CEEA CE PRIVEȘTE CELELALTE ETAPE-CHEIE CARE TREBUIE PARCURSE

(...)

Obiectivul de referință nr. 1: Garantarea unui proces judiciar mai transparent și mai eficient, în special prin consolidarea capacităților și a responsabilizării Consiliului Superior al Magistraturii.

Raportarea și evaluarea impactului noilor coduri de procedură civilă și penală

(...)

Obiectivul de referință nr. 2: Înființarea, conform celor prevăzute, a unei agenții pentru integritate cu responsabilități în domeniul verificării patrimoniului, a incompatibilităților și a conflictelor de interese potențiale, precum și cu capacitatea de a adopta decizii obligatorii care să poată duce la aplicarea unor sancțiuni disuasive

Recomandarea 8: Asigurarea intrării în funcțiune a sistemului PREVENT. Agenția Națională de Integritate și Agenția Națională pentru Achiziții Publice ar trebui să introducă practica de a întocmi rapoarte cu privire la verificările ex ante pe care le efectuează în cazul procedurilor de achiziții publice și rapoarte cu privire la acțiunile pe care le întreprind în urma acestor verificări, inclusiv în cazul

verificărilor ex post, precum și rapoarte cu privire la cazurile de conflict de interese descoperite, și să organizeze dezbateri publice la care să răspundă Guvernul, autoritățile locale, sistemul judiciar și societatea civilă.

Prezentare generală a progreselor înregistrate

Sistemul PREVENT are rolul de a preveni conflictele de interese în procedurile de achiziții publice prin crearea unui mecanism de verificare ex ante pentru detectarea situațiilor care pot genera conflicte de interese în cadrul procedurilor de achiziții lansate prin sistemul electronic de achiziții și de a le oferi autorităților contractante posibilitatea să remedieze aceste situații înainte de atribuirea contractului. Acesta este rezultatul unei colaborări strânse între Agenția Națională de Integritate (ANI), Agenția Națională pentru Achiziții Publice (ANAP), Agenția pentru Agenda Digitală și Guvern. Sistemul a intrat în funcțiune la sfârșitul lunii iunie, conform planificării⁴⁵.

Sistemul PREVENT implică analiza datelor și a informațiilor completate într-un formular de integritate de către personalul autorității contractante, prin verificarea încrucișată a acestor informații cu bazele de date relevante (Oficiul Național al Registrului Comerțului, Direcția pentru evidența persoanelor și administrarea bazelor de date). Acesta poate urmări în mod automat relațiile care pot exista între membrii comisiei de evaluare și persoanele cu putere de decizie din cadrul autorității contractante, pe de o parte, și reprezentanții relevanți ai participanților la procedurile de achiziții publice, pe de altă parte. Rezultatele acestor verificări încrucișate sunt verificate de inspectori ANI care, în cazul în care există un posibil conflict de interese, emit un avertisment de integritate autorității contractante. Autoritatea contractantă este obligată să adopte toate măsurile necesare pentru a elimina posibilele conflicte de interese și să informeze ANI cu privire la acestea, în vederea ridicării avertismentului și a continuării procedurii de atribuire a contractului.

În primele trei luni de funcționare, în perioada iunie-septembrie 2017, ANI a utilizat PREVENT pentru a analiza 2 995 de proceduri de achiziții publice, cu o valoare totală de 6,1 miliarde RON (aproximativ 1,3 miliarde EUR)⁴⁶. ANI a emis trei avertismente de integritate privind posibile încălcări ale legislației privind conflictele de interese în domeniul achizițiilor publice. În toate cele trei cazuri, conducerea autorității contractante a luat măsuri în vederea remedierii situației. În alte șapte situații, ca urmare a analizei efectuate în cadrul PREVENT, ANI a notificat Agenției Naționale pentru Achiziții Publice (ANAP) posibile nereguli în cadrul procedurilor de achiziții publice.

În sens mai larg, rezultatele înregistrate de ANI au rămas constante în ceea ce privește investigațiile cazurilor de incompatibilitate și de conflicte de interese de natură administrativă. Între 1 ianuarie și 13 octombrie 2017, ANI a finalizat 1 310 cazuri (de incompatibilitate, investigare a averilor și conflicte de interese), un număr comparabil cu aceeași perioadă a anului 2016. Cu toate acestea, astfel cum s-a

menționat în rapoartele MCV anterioare, cadrul juridic în materie de integritate rămâne o provocare. În aprilie 2017, s-au adoptat modificări neașteptate ale legii privind incompatibilitățile membrilor Parlamentului⁴⁷. ANI a emis un aviz negativ, însă modificarea a fost adoptată. În plus, propunerile legislative care ar urma să elimine restricția de trei ani pentru ocuparea unei funcții eligibile în urma unei hotărâri definitive privind incompatibilitatea sau conflicte de interese sunt încă în curs de adoptare în Parlament. Rapoartele MCV anterioare au arătat, de asemenea, că astfel de modificări fac mai dificilă consolidarea sustenabilității pe termen lung a cadrului în materie de integritate printr-o codificare unică⁴⁸.

ANI a continuat să își dezvolte activitățile de prevenire, inclusiv în direcția autorităților locale și a Parlamentului. ANI este, de asemenea, strâns implicată în anumite activități în cadrul Strategiei Naționale Anticorupție. În pofida creșterii activității, inclusiv PREVENT, bugetul ANI a fost redus drastic în 2017.

Recomandarea 9: Parlamentul ar trebui să dea dovadă de transparență în procesul său decizional cu privire la acțiunile întreprinse în urma hotărârilor definitive și irevocabile având ca obiect incompatibilități, conflicte de interese și averi ilicite pronunțate împotriva membrilor săi.

Prezentare generală a progreselor înregistrate

În Raportul MCV din ianuarie 2017 s-a menționat faptul că s-au înregistrat progrese substanțiale în acțiunile întreprinse ca urmare a rapoartelor ANI, dar că procedurile în instanță sunt în continuare foarte lungi și se constată în continuare excepții de la aplicarea sancțiunilor. Rapoartele MCV au subliniat, în special, întârzierile și lipsa de consecvență în ceea ce privește aplicarea sancțiunilor pentru membrii Parlamentului care sunt declarați incompatibili sau în conflict de interese ca urmare a unei hotărâri judecătorești definitive sau a unui raport final al ANI. Prin urmare, Comisia a recomandat ca Parlamentul să dea dovadă de transparență în procesul său decizional cu privire la acțiunile întreprinse în urma hotărârilor definitive și irevocabile având ca obiect incompatibilități, conflicte de interese și averi ilicite pronunțate împotriva membrilor săi.

Articolul 7 din Statutul senatorilor și al deputaților reglementează modul în care Parlamentul ar trebui să procedeze atunci când se constată incompatibilitatea unui parlamentar. Chiar dacă mandatul acestuia încetează în mod automat la data la care hotărârea de incompatibilitate devine definitivă și irevocabilă⁴⁹, sunt necesare alte măsuri pentru a se garanta punerea sa în practică. Președintele Camerei din care face parte membrul respectiv trebuie să ia act de încetarea mandatului de deputat sau de senator și să supună chestiunea la vot în plenumul Camerei în care locul deputatului sau al senatorului devine vacant⁵⁰. Cu toate acestea, nu există un termen-limită pentru derularea acestei etape.

În cazurile de conflicte de interese de natură administrativă, articolele 19 și 51 din statut reglementează sancțiunea aplicabilă, procedura și termenele în situația în care un membru al Parlamentului contestă sancțiunea. Sancțiunea aplicabilă este o reducere cu 10 % a indemnizației pentru o perioadă de până la trei luni⁵¹. În perioada de raportare, Comisia a fost informată că dezbaterile din cadrul Comisiei juridice și din plenul Parlamentului sunt transmise în direct, iar înregistrarea video este disponibilă și după încheierea sesiunii. Acest lucru permite accesul la dezbaterile parlamentare, cu toate că ar fi necesare informații mai detaliate pentru a se evalua modul în care Parlamentul a abordat cazurile cu privire la care primește informații de la ANI în 2017, pentru a evalua dacă aceasta ar răspunde recomandării 9. În prezent, ANI a trimis Parlamentului șase solicitări de a lua măsuri cu privire la membri ai Parlamentului împotriva cărora s-au pronunțat hotărâri judecătorești definitive. Trei cazuri se referă la hotărâri judecătorești definitive pronunțate în 2017 (1 de incompatibilitate, 2 de conflicte de interese de natură administrativă)⁵², pentru care ANI a cerut Parlamentului să aplice sancțiunea corespunzătoare la 17 martie, la 7 aprilie și în septembrie. Nu au existat informații conform cărora aceste cazuri au fost preluate spre a fi finalizate în Parlament. Alte trei cazuri vizează alegerea și validarea în noul Parlament a persoanelor care fac obiectul unei interdicții de a ocupa o funcție publică timp de 3 ani, ca urmare a unei hotărâri judecătorești definitive pronunțate împotriva lor, din cauza incompatibilității sau a unui conflict de interese de natură administrativă⁵³. ANI a semnalat aceste cazuri Parlamentului în februarie, dar în prezent nu există informații care să arate că Parlamentul ar fi întreprins acțiunile necesare în acest sens. Nu există precedente clare în astfel de cazuri; cu toate acestea, Parlamentului îi revine sarcina de a găsi o soluție rapidă în astfel de cazuri, întrucât Parlamentul este cel care a confirmat mandatul persoanelor respective în pofida interdicției.

Obiectivul de referință nr. 3: Consolidarea progreselor realizate deja, concomitent cu realizarea în continuare de investigații profesionale și imparțiale cu privire la acuzațiile de corupție la nivel înalt

(...)

Obiectivul de referință nr. 4: adoptarea unor măsuri suplimentare de prevenire și combatere a corupției, în special în cadrul administrației locale

(...)

⁴⁵ <https://www.integritate.eu/prevent.aspx>

⁴⁶ 10 % din aceste proceduri se referă la contracte finanțate de UE

47 Legea nr. 87 din 28 aprilie 2017 pentru modificarea Legii nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției

48 Raportul MCV din 2017, COM(2017) 44

49 Legea nr. 96 din 21 aprilie 2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, articolul 7 alineatul (2): Încetarea mandatului de deputat sau de senator datorată incompatibilității are loc:... c) la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești prin care se respinge contestația la raportul Agenției Naționale de Integritate prin care s-a constatat incompatibilitatea; d) la expirarea termenului prevăzut în Legea nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, [...] de la data luării la cunoștință a raportului de evaluare al Agenției Naționale de Integritate, dacă în acest termen deputatul sau senatorul nu a contestat raportul la instanța de contencios administrativ. Luarea la cunoștință se face prin comunicarea raportului Agenției Naționale de Integritate, sub semnătură de primire, către deputatul sau senatorul în cauză ori, în cazul în care refuză primirea, prin anunțul făcut de președintele de ședință în plenul Camerei din care face parte

50 Legea nr. 96 din 21 aprilie 2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor - articolul 7 alineatul (4).

51 Legea nr. 96 din 21 aprilie 2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor - articolul 19 și articolul 51.

52 Cazul 1: Deputat, incompatibilitate, hotărâre judecătorească definitivă, 30.3.2017; cazul 2: Senator, conflict de interese de natură administrativă; hotărâre judecătorească definitivă 8.3.2017; Cazul 3: Senator, conflict de interese de natură administrativă; hotărâre judecătorească definitivă 7.6.2017.

53 Cazul 1: Senator, incompatibilitate, hotărâre judecătorească definitivă, 4.3.2015; Cazul 2: Deputat, incompatibilitate, hotărâre judecătorească definitivă, 3.11.2016; Cazul 3: Deputat, conflict de interese de natură administrativă, hotărâre judecătorească definitivă 25.11.2015.